

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

LETO XII.

SVEČAN 1911.

ŠT. 2.

Vsebina:

1. <i>Rado Osvin</i> : Zimska plan. Pesem	25
2. <i>R. Gasperin</i> : Komar in muha. Vinjeta	26
3. <i>Ivan Legat</i> : Mati. Povest	26
4. <i>Marica Gregoričeva</i> : Slab tovariš. Igra v enem dejanju	28
5. <i>Rado Osvin</i> : Sv. trije kralji. Pesem	32
6. <i>M. P.</i> : Milki Čečevi. Spominčica s podobo	32
7. <i>Drag. Humek</i> : Majka priroda pripoveduje. Bajka s šestimi podobami	33
8. <i>F. Palnák</i> : Štorklja. Opis s podobo	39
9. <i>V. G.</i> : Mraz. Podoba	43
10. <i>Milan Dolinar</i> : Gosli, bas in cimbal. Ciganska pravljica	44
11. Pouk in zabava: <i>V. Kiferle</i> : Na ledu. — <i>M. J.</i> : Demant iz zemljepisa. — Rešitev. — Jubilej poštних znamk in poštних nabiralnikov. — Kotiček gospoda Doropoljskega	45

Ali ste „Zvončku“ že pridobili novega naročnika?

Listnica uredništva.

Zidar Milovan: Le pošlji! Kar bo porabnega, polagoma priobčimo!
— J. P. Cvetan: Prej ne moremo priobčiti, dokler ne dobimo spisa v celoti. — Peter Strgulca: Prejeli smo in porabimo tudi podobo. — Mladi risar se oglasi prihodnjič.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrt leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl**, učitelj v Idriji.

Štev. 2.

V Ljubljani, 1. svečna 1911.

Leto XII.

Zimska plan.

Snežec pada na poljane,
v gosto meglo zakopane.

Burja po poljani brije
in v vrtincih snežec vije.

Čez ravan pa v domačijo
hrže konj, sani drčijo.

Lačna v polju zver zmrzuje;
lovčev strel jo zalezuje.

V reki valčki ne šumljajo,
v gaju ptički ne ščebljajo . . .

Vrba se nad strugo klanja,
tožna zimske dni naznanja . . .

Rado Osvin.

Komar in muha prešeta,
de strop in sišo treseta.
Narodna

Komar pa prūme ze polājnu,
pa udari muho pod kolājnu.
Staritng

Poslali se po padarja,
Po starga Jurja Žnablarja.
Rudi Gasperin

IVAN LEGAT:

Mati.

dprl je lahno svoje velike, nedolžne oči . . .

Ob postelji je slonela njegova mamica. Polno boleti in polno skrbi je bilo v njenih očeh, ki so počivale tako ljubezni polno na bolnem sinčku.

Sedela je ob postelji noč in dan, in dolge, neprečute noči so začrtale svoje sledi na njenem licu, ki je bledelo in lahno upadalo.

Oglasili so se zunaj koraki. Mamica se je napol stresla. Pogledala je boječe proti vratom.

V sobo je stopil zdravnik, nemo je pozdravil in stopil k postelji otroka.

Potipal mu je žilo. Silno mu je utripala. Vročica, ki je trajala že četrti dan, ni nič popustila . . .

Zdravnik je molčal in z resnim obrazom zrl predse.

Ves čas so bile v njega uprte oči mamice. Hotela je brati iz njegovega obraza, če je še kaj upanja.

Zastajala ji je sapa, ko je videla njegove resne, mračne poteze, čutila je jasno, da ne more ničesar pričakovati. Vendar — ločiti se od svojega sinčka — edinega, ki ga tako močno ljubi?! Da ne bi čula nikdar več njegovega veselega, razposajenega smeha?! — Da ne bi nikdar več hodila z njim na poljane, ši ne in cvetoče, polne pomladanskega solnca?!

In vstajala ji je v duši slika za sliko iz preteklih krasnih dni, ki jih je preživela s svojim sinčkom. In sedaj naj bi se vse to končalo? Končalo za vedno?

Nepopisna toga jo je objela. Zmračilo se ji je za hip pred očmi, in omahnila je lahno na posteljo. — Solze so ji zalile oči, vendar plakala ni, ni ji bilo mogoče. — —

Zdravnik je pristopil bliže k materi. Njegovo obličje je bilo resno in blede, vendar se je videlo jasno, da komaj obvlada svoja čuvstva.

Rad bi rekel ženi le eno besedo upanja. — Sam je imel doma ženo, otroke, rodovino. Zato je poznal vso materino veliko bol. A pomagati mu ni bilo mogoče. — Vedel je jasno, da je to zadnji dan otrokov.

Položil je sočutno roko na njeno ramo.

„Ne obupavajte preveč! Moralo je pač tako priti. Saj se mu bo morda bolje godilo tam.“

Pokazal je z roko proti nebu. Glas se mu je tresel . . . Sam ni veroval v svoje besede, le izrekel jih je, ker je čutil, da mora nekaj reči.

In odšel je zopet, resen in mračen kot je prišel.

Mamica ni vedela nič, kje je, čutila ni ničesar, ležala je nepremično.

Za hip jo je ostavila zavest, in nje misli so zablodile v drug svet, lep in svetel, poln pomladanskega solnca.

In hodila je po tem svetu sama s svojim sinčkom. Na levi in desni so bile livade, polne zelenja in pisanih cvetic. In stala so ob strani drevesa, vsa v cvetju. — In kaka čudovita godba je prihajala od tega cvetja in prostranega zelenja! Vse, kamor je seglo uje oko, vse je bilo prenapolnjeno s sladkim, opojnim življenjem.

In njen sinček, bosonog in gologlav, ves kipeč življenja, je skakal po cvetočih livadah, in ona sama, njegova mamica, je začutila v sebi zopet nekdanje dni, sama sebi se je zazdela otrok in letala in poigravala se je z njim po livadi.

Začula je krik . . . In v omotici se ji je zazdelo, da se je dvignila iz zelenja velika kača. Oči so ji žarele, in ostudno se je režalo njeno žrelo. Naravnost otroku se je bližala. In sinček je poklical mamico na pomoč . . .

Z vso silo je zakričala mamica in planila kvišku — in tedaj se je zavedla . . .

Pred njo je ležalo dete, blede in nemo. Ozrla se je nanje s trpečim pogledom, a vendar še upajočim. Očesca deteta so bila odprta široko, in zazdelo se ji je, da jo gleda kot bi hotelo vprašati:

„Mamica, kdaj pojdeva med cvetice tja ven, kjer sije solnce, kjer vlada pomlad? — Glej, tukaj je tako mračno in tesno.“

In nagnila se je nad sina in s svojimi ustnicami se dotaknila njegovih. Vrglo jo je nekaj nazaj, mraz ji je prešinil ude. Topo je zrla v sinovo obličje. — Njegove ustnice so bile hladne kot led . . .

In prijela je otroka, ga dvignila kvišku in z vso silo pritisnila nase.

„Malček, dragi moj malček, čuj me, tvoja dobra mamica te kliče. Zakaj hočeš odtod? Zakaj? Glej, mamica te ima tako rada in brez tebe ne more živeti.“

Zaman! Malček je ni več čul. Njegova dušica se je že poslovila od mamice — za vedno!

MARICA GREGORIČEVA:

Slab tovariš.

Igra v enem dejanju.

Osebe: **Mati, Vinko, Justina, učitelj, učenci.**

Siromašna spalnica. Vinko leži bolan. Ob njem kleči mati. Vinko diha težko in se premika z obvezano glavo sedaj na to, sedaj na drugo stran.

Prvi prizor.

Mati, Vinko.

Mati: Ali ti je še hudo, dete moje?

Vinko (odpre oči in pokima).

Mati: Ali želiš vode?

Vinko: Da, da, mamica; silno me žeja.

Mati (mu skrbno prime glavo z levico, z drugo pa ga napaja): Bo že bolje, sinko!

Vinko: Čutim, da mi je treba umreti; oh, kako težko te pustim, mamica!

Mati: Ah, kaj še, srček! Še nekoliko dni ostaneš v postelji, in zopet bo veselje okolo tebe in mene.

Vinko: Nikoli več, mati. Nikoli več ne pojdem v šolo, nikoli več se ne bom igral s svojimi tovariši. O, zakaj te nisem slušal, mamica ljuba!

Mati: Ne razmišljaj sedaj o tem, Vinko, in počivaj! (Mu popravi odejo okolo glave).

Vinko (zaspi).

Mati: Zadremal je ubožec. In kako težko sope. Ko bi vsaj ne bilo nevarno. Zdravnik me je sicer zagotovil, da ozdravi; ali kdove, morda me je le tako potolažil, ker ume, kako čuti materino srce. Gorje, gorje meni, ako se mi dogodi še ta nesreča. Nisem li pretrpela dovolj? Moj Bog, moj Bog! (Zamisli se. Za nekoliko časa pogleda zopet k dečku, nato se ozre proti podobi na steni in sklene roke.) O, kraljica nebeška, usliši me, naj mi Vinko zopet okreva. Ne zavrzi moje prošnje, da ne ostanem sama na svetu. Ah! (Klone zopet in se zamisli z rokami, sklenjenimi navzdol.)

Drugi prizor.

Prejšnja, Justina.

Justina (s košarico jajc in pomaranč): Dober dan, teta! Prinesla sem nekaj malega za Vinka. (Položi na mizo.) Slišala sem namreč, da je nevarno bolan.

Mati: Bolan, bolan! Napol mrtev je!

Justina: Pa saj sem ga še v nedeljo videla.

Mati: I, seveda! Saj je še predvčerajšnjim skakal zdrav okolo mene. A danes, poglej!

Justina (stopi k bolniku): Sedaj spi. Pa meni se zdi, da ni tako hudo, kakor pravijo ljudje. Dandanes ozdravijo zdravniki vsako bolezen. In prepričana sem, da jo prebije tudi Vinko, saj je bil krepak deček.

Mati: Hvala ti za tolažilne besede, Justina, ampak mojega srca se le malo dotaknejo; nikake nade nimam več.

Justina: Eh, no, nikar ne obupajte, tetka, da še vi ne obolite.

Mati (vstane, gre k omari in gleda po nji).

Justina: Kaj pa iščete, teta?

Mati: Gledam, ako je še kaj sveče za drevi. (Dobi sam svečnik.)

Vse je pogorelo, a druge nimam.

Justina: Ne skrbite, teta; takoj stečem v prodajalnico, da vam kupim novo.

Mati: No, pa le idi! Tu imaš deset vinarjev.

Justina (odide).

Vinko (se prebuja): Mama, mama moja!

Mati: Kako se počutiš, ljubi Vinko?

Vinko: Videl sem jih, mati, videl!

Mati: Koga neki, sinek?

Vinko: Cel kolobar zlatih angelčkov. (Posmeje se in hoče vstati.)

Mati (ga pridržuje): Oh!

Vinko: Tako ljubeznivo so gledali vame, po rajskih me vrtih vodili . . . kot bratec bi njih bil od rojstnega dne in vse so mi razkazovali.

Mati (zmaje žalostna z glavo): Oh!

Vinko: Glej, mati, glej! Že zopet so prišli, da me povedejo v nebesa! (Omahne).

Mati (prestrašena): Vinko!

Vinko (odpre oči): Mama . . . angelci . . .

Mati: O, mati mučenikova, usliši mojo molitev; izprosi mi to edino željo, to edino . . .

Vinko: Mati . . .

Mati: Preljubi moj otrok!

Vinko (dvigne glavo, omahne in izdihne).

Mati (si zakrije obraz in zajoka. Čez nekoliko zopet pogleda k bolniku in ga opazuje): Kaj, je li mogoče? Moj Vinko mrtev? Mrzel, hladan! O, jaz nesrečnica! Samo tebe sem imela na vsem prostranem svetu. Kaj hočem sedaj? Čemu še živeti? Za koga? Oh, jaz siromašnica! (Z iztegnjenimi rokami preko mrliča, z obrazom na postelji): Kako sem sedaj sirotna! . . .

Tretji prizor.

Prejšnji, angel.

(Izza stropa, nad zglavjem mrličevim, se pomika polagoma navzdol angel v beli obleki in s perutmi. Zroč proti materi, prostre roke, ki jih je imel prekrižane na prsih):

Tam gori ne solz ni in ne bolečin,

vse se veseli in raduje.

Vse polno je tamkaj nebeških milin,

med angelci Stvarnik kraljuje.

Ne plakaj, o, mati, prebóli gorje,
ki bridko srce ti razjeda . . .
Saj Vinko te čuje in gleda naté,
greni ga obupna beseda! —

(Polagoma se zopet odmika navzgor)

Mati (ki se je prebudila pred II. kitico, ga gleda osupnjeno): Ali se mi je sanjalo? Ali je bil res krilatec božji tukaj? Še se mi dozdeva, da čujem njegove blage besede, ki je hotel z njimi viliti tolažbo v moje krva-veče srce. Oh, ali kako naj ne jokam, kako ne, Vinko moj, ko sem vendar tako osamela? — Še ti si mi moral preminiti, ko si bil veselje mojega življenja, moje upanje. Ah, še ti, Vinko? (Zakrije si obraz.)

Justina (vstopi in položi svečo na mizo): Nikar ne jokajte, tetka! Bo že bolje!

Mati (zanika): Prekasno!

Justina: Kaj prekasno? (Pogleda k mrliču, ga prime za roko, potem objame mater): Siromašna moja teta! Pa nikar ne jokajte dalje; tako je bilo usojeno; solze ne predrugačijo nesreče, ampak vam lahko škodijo, da resno obolite.

Mati: O, in četudi umrjem! Na svetu me nič več ne veseli!

Justina: Ne govorite tako, ljuba tetka, marveč vas prosim, idite v svojo posteljo, potrebni ste počitka.

Mati: Saj ne morem počivati, Justina!

Justina: Slušajte me, tetka draga, dovolj noči ste prebdeli in pre-jokali. (Spremi jo skozi vrata v drugo sobico in se takoj vrne.)

Četrty prizor.

Justina, učitelj in učenci.

Učitelj: Dober večer! Kako je z Vinkom?

Justina (ki je sedela na stolčku, vstane in pokaže z roko na posteljo).

Učitelj (se približa mrliču): Mrtev? Oh, ubogi deček; škoda ga je! Sicer bolje zanj, rešen je posvetnih nadlog. In kje je njegova mati?

Justina: K počitku sem jo spremila. Želite, da jo pokličem, gospod učitelj?

Učitelj: Nikar. Naj le počiva, da se umíri, ubožica. (Učencem) Le pogledjte ga, dečki, vaš tovariš je umrl. (Učenci ga gledajo, si šepetajo, nato molče obstoje.)

Justina: Ne boste se več igrali z njim.

Učitelj: Ali ste vi njegova sestra?

Justina: O, ne, gospod! Bratranka sem njegova.

Učitelj: Pa kako je prišlo do te nesreče? Meni ni še vse znano!

Justina: Zaradi opeklin je umrl, gospod. Veste, Vinko je bil sicer jako pameten deček, toda, naj v miru počiva, eno napako je vendarle imel! Živali je rad dražil.

Učitelj: A? In to ga je pogubilo?

Justina: Seveda, gospod učitelj!

Učitelj: No, ali poslušate dečki? Tukaj tiči nauk za vas! Le pripovedujte dalje, kako se je pripetilo!

Justina: Veste, gospod učitelj! Odkar se je Vinko začel bratiti s Štrbunkovim Matijem, se je ves predrugačil.

Učitelj: Štrbunkov Matija? To je tisti, ki sem ga izključil iz šole zaradi njegove razposajenosti? Se li spominjate, dečki?

Učenci: Da, gospod učitelj!

Justina: Prav ste storili, gospod! Matija je najslabši iz cele vasi, in menda se ne motim, ako rečem, da ga spravijo v zapor, kakorhitro prestopi štirinajsto leto.

Učitelj: Gotovo ne bo drugače, ker je že sedaj popolnoma izprijen, zlasti ker ga starši nikoli ne kaznujejo! On navaja še drugo mladino le k hudemu.

Justina: In v nesrečo, kakor je našega Vinka.

Učitelj: Pa kako je bilo pravzaprav?

Učenec: Jaz sem bil navzoč, gospod!

Učitelj: No, pa razloži.

Učenec: Sedeli smo v travi in gledali na Vinkovega papirnatega zmaja, kako se je lepo dvignil v ozračje. In tedaj je prišel mlinarjev Matija ter prisedel k nam s sosedovim psičkom. Nato je pregovoril Vinka, da mu je prepustil vse papirne verige. Naposled je Vinko držal psa, Matija pa mu je zvezal papir okolo repa in ga prižgal z žigicami.

Učitelj: Kolika brezsrčnost, kakor da uboga živina ne občuti trpljenja. Oh!

Justina: Kdo bi si mislil to nekdam od našega Vinka, ko se mu je še mravlja smilila.

Učitelj: Slaba tovarišija je najhujši strup, draga moja.

Justina: Pa kako se je Vinku vnela obleka?

Učenec: Pes je tekal semtertja in bolešno cvilil, Matija pa se je smejal. Nato je stekel pes v županov skedenj, ki je bil poln sena. Vinko je tekel za njim, da ga reši ognja, ker se mu je pes nazadnje smilil. A seno se je vnelo in vnela se je tudi Vinkova obleka, da so ga prenesli vsega opečenega domov.

Justina: Uboga žival pa je poginila v groznih bolečinah.

Učitelj: O, ti nesrečni Vinko! Vidite li sedaj, kam dovede človeka hudoben tovariš! Vinko vam bodi zgled! Ako bi bil slušal svojo mater, ki ga je svarila pred Matijevo družčino in ako bi Vinko poslušal mene, kadar sem vas svaril pred trpinčenjem ubogih živali, bi danes ne ležal še na mrliškem odru. Tako pa ga je usoda bridko kaznovala.

Drug učenec: Toda večjo krivdo nosi Štrbunkov Matija, a njemu se ni nič zgodilo.

Učitelj: Le potrpi, dečko! Tudi njega se nekdam dotakne kazen. Kakor nam pride na svetu poplačano vsako dobro delo, enako prejmemo zaslužen plačilo za vsako hudo delo ali krivico, ki jo komu prizadenemo, če prej ne,

celo v starosti. Vinko je umrl, in morda je bolje tako, zakaj kdo ve, na kako grešno pot bi ga bil spravil slab tovariš, ako bi se še dalje z njim družil. Matiji se sicer sedaj ni nič pripetilo, ali kdo ve, kaj ga doleti še v življenju? — Morda bo v poznejih letih, ko bo najmanj pričakoval, bridko trpel za vse grehe, ki jih je napravil. Zato, mili učenci, bodite dobri, ne storite nikomur hudega in se ne bratite nikoli s človekom, ki o njem spoznate, da bi vam utegnil biti slab tovariš.

Zavesa pade.

Sv. trije kralji.

*Pa je prišel Gašpar svet
in moško dejal je:
„Prišli smo v obiske spet,
in zlata nam dal je.*

*In je prišej Baltazar
na kameli črni,
mire nam podal je v dar
v čašici srebrni.*

*Na konjiču privihral
Melhior bogati
ter kadila je podal
nam v posodi zlati.*

*Pa smo radostni bili
in smo se smejali
ter smo svete kralje tri
srčno pozdravljali.*

Rado Osvin.

M. P.:

Milki Čečevi.

Najboljši učenki v spomin.

Odločeni so roži kratki dnovi,
ki pride nanjo pomladanska slana,
al' v cvetju jo zapadejo snegovi . . .

Prešeren.

Na kraških tleh si rasla, nežna cvetka! Razcvitala si se prečudno lepo, svojcem v srečo, nam vsem v veselje in ponos.

Pa je padla mrzla slana in Te je umorila! Nežno dušico Tvojo je spremil angel v boljšo domovino. Zate je to sreča; a nas, ki smo Te toliko nežno ljubili kot ljubimo nedolžne cvetke, ostavljaš v globoki srčni boli. Preveč Te ljubimo, nego da bi Te mogli z mirno dušo izgubiti in pozabiti. V bridkih solzah po Tebi nam je edina tolažba sladak spomin na krepostno mlado Tvoje življenje. In zategadelj ostaneš, Milka, vzor učenke, ostaneš nam vsem v neizbrisnem spominu! Spavaj sladko!

PRILOGA

ZVONČKU

DRAGOTIN HUMEK:

Majka priroda pripoveduje.

2. Tujka.

jublenci moji! Povem vam povest, ki se godi v neskončnem svetovnem prostranstvu. Strupen mraz gospodari tam zunaj v vseirju, in nešteta množica zvezd se izprehaja po brezmejnem prostoru.

Ali naj vam povem, kako veliko je vseirje? Ej, duše drage, preveč zahtevate. In ko bi vam tudi znal opisati neskončnost, pa bi me vi ne razumeli. Povest vam pa le povem.

*

Tam zunaj v vseirju pleše mamica zemlja v večnem krogu okolo solnca. Dolga stotisočletja venomer hiti isto pot, in čudim se, da se ji ne zvrtili. Niti za hipec se ne odpočije. Ko dovrši krog, zapleše iznova.

In ni ji dovolj vrtoglavega tekanja. Obenem se vrtil sama krog sebe kakor mače, ki se lovi za svojim repom. Iz golega samoljubja se vrtil tako hitro, da v štiriindvajsetih urah enakomerno ogreje vse strani.

Prav ravna mamica zemlja! Ko bi venomer kazala solncu samo svojo Evropo, Azijo in Afriko, bi imeli ljudje v Ameriki zmerom noč, in mi bi jim rekli: „Američani — zaspani!“

Da, mnogo opravka ima mamica. Vrhutega mora tudi nadzorovati spremljevalko luno, ki caplja za njo kakor kužek. Luna bi pravzaprav lahko skrbel sama za sebe, saj ima jako preprosto delo. Sama okolo sebe se vrtil in pleše obenem okrog zemlje kakor zemlja okrog solnca. Je li to kaj posebnega? In majhna je luna, prav majhna, skoraj otrok v primeri z zemljo. Zato ji zemlja često prav oblastno ukazuje.

Pa luna ni otrok! Stara, nagajiva tetka je, ki nareja sosedi dannadan preglavico. Posebno dobre volje je enkrat v mesecu. Takrat se ji sveti ves obraz in se zaničljivo posmehuje mamici zemlji.

In to jezi mamico. „Le reži se! Kmalu ti poteko dnevi. Gotovo si zdaj-le domišljaš, da si velika, svetla zvezda. Res ne vem, čemu noriš okrog mene.“

Luni pa čezdaljebolj upadajo lica; v nekoliko dneh ji popolnoma izgine obraz, pa se hipoma zopet pokaže in raste, da kmalu zablesti okrogel in nagajiv.

Zemlji pa ne ugaja tisto napihnjeno lice. „Ali me dohajaš?“ zbadljivo vpraša luno.

„Pa še prav lahko!“ ji ta smeje odvrne, „kar brez skrbi bodi, soseda.“

„Pazi na čas! V tem, ko zablešem enkrat okrog solnca, me moraš obkrožiti trinajstkrat, da veš! Sicer bi se ljudem zmešal koledar.“

„O, vem, vem. Dovolj mi je let in vajena sem poti. Le utolaži se, planet stari.“

Veste, kadar ima luna polno lice, tedaj je jezična in veseli jo sosedina čmerikavost, pa jo draži venomer. Često ji ponagaja s tem, da z vso silo pritegne morskovo vodo na eno stran zemlje. In pripeti se, da je v onih krajih povodenj, drugje pa v hipu pade voda, da obtičijo ladje na kopnem. Na obeh krajih pa preklinjajo ljudje in z obupom v srcu tožijo, da ni živeti na zemlji. To v dno duše žali zemljo, ki ni kriva nesrečam, pa se huduje na luno tembolj, ker nima nikogar, da bi mu potožila skrbi in težave. Sicer hrepeneče zre za zvezdami, a te plovejo predaleč, da bi se pogovarjala z njimi. Ali imajo tudi one svoje neprilike in bridkosti?

Sredi prostranstva pa veličastno sveti božje solnce.

*

Onega leta priplove neznana zvezda preko vsemirja proti zemlji, ki jo gleda vsa zavzeta.

„Kakšna spaka pa je to?“ pravi luni. „Živ dan še nisem videla kaj takega.“

„Saj res!“ se začudi luna, „pa rep ima, po misli, rep! Kje se je neki vzela coprnica?“

Obe gledata neznano prikazen in skoraj bi obstali. Zvezda pa jadrno plove in se hitro bliža. In vsa v strahu pomisli zemlja, da se morebiti trči ob njo.

„Hoj!“ zakriči, „izogni se, pritepenka! Kdo pa si pravzaprav? Odkod prihajaš? In kam te vodi pot?“

„He, he, radovedni pa res niste, mamica, samo vprašujete veiko,“ ji z nasmehom odvrne tujka.

„Tedaj, kdo si?“ ponovi zemlja.

„Prav navadna repatica ali komet sem. Sicer se pa spodobi, da tudi zvem, kdo me je tako prijazno pozdravil.“

„Planet zemlja sem; gotovo si že čula o meni, to je pa luna, stara klepetulja, ki sem jo iz usmiljenja vzela k sebi, ko so jo upokojili.“

„Tisto o klepetulji kar obdrži, tujka že uvidi, da si res,“ se postavi luna.

„No, no, vidim, da živita v vzorni slogi, in prav vesela sem, da sem naletela na vaji. Neznani so mi tod kraji in njihovi prebivalci.“

„Dobro si pogodila. Ni mi navada, da bi se hvalila, a verjemi, da sem vseokrog med zvezdami najbolj nadarjena in jako izobrazena.“ Tako se pobaha mamica zemlja, ki je hipec prej trdila, da se ne hvali rada.

„Veseli me, da sem te srečala,“ se ji pokloni tujka, ki je v tem dospela bliže. „Povej mi kaj zanimivega, a prični hitro, sicer odidem, zakaj skopo mi je odmerjen čas.“

„Le počasi, prijateljica! Saj se gibljemo zadosti hitro in lahko naji spremljamo krog solnca. Čez leto dni smo zopet tu.“

„Ha, ha,“ se zaničljivo posmeje komet. „Ti si pač domišljaš, da si urnih pet, a poglej mene in daj, prični, da mi kaj poveš, sicer ti uidem.“

„Mnogo ti povem, a obljubiti mi moraš, da ne trčiš ob mene.“

Glasno se zasmeje tujka in v smehu se ji trese rep. „Ne boj se, mamica! Tako lahka sem in nežna, da bi se razkadila v solnčni prah, ko bi se zaletela v klado, kakršna si ti.“

„Aha, razumem. Gotovo si vsa ognjena, kakor sem bila tudi jaz nekdam. A to je bilo davno, davno.“

„Gotovo ni bilo to včeraj, saj imaš na glavi ledeno kapo.“

„Imam jo, imam. In tudi na nogah nosim ledene copate. Trebušček mi je pa lepo topel, in pridno mu kurim.“

„Glej, glej; a kje ti je ogenj?“

Kot odgovor zakadi zemlja iz najvišjih ognjenikov. Bele kope dima se valijo v oblake, ognjenikov vrh zablesti v ognjenem sijaju, in žarni potoki lave stečejo dol do znožja.

„Saj res!“ se zavzame komet. „Prav lep ogenjček imaš v sebi.“

Mamico zemljo pa užalijo te besede. „Ogenjček, praviš? Ogenj je, velik in močan, a bil je še mnogo večji in močnejši, preden sem ga zaprla v trdno skorjo.“

„Gotovo te tišči oklep in ti ne da dihati prosto.“

„O, ni mi sile. Privaditi se moramo vsemu. Sicer pa živijo na mojem oklepu ljudje.“

„Ljudje? Kaj pa je to?“

V zadregi se popraska mamica zemlja po severnem tečaju, da se utrga čreda ledenikov, ki splavajo daleč ven v zeleno morje. „Hm, ljudje se menda tako nekakšen mrčes, drobna golazen ali kaj takega.“

„Tfu!“ zaničljivo pljune repatica.

Zemlja pa molči in razmišlja. Nato nadaljuje: „Ne vem, kako bi imeovala ta bitja. Ljudje venomer kopljejo, rijejo in brskajo po meni. Vsa sem

polna globokih rovov, ki iščejo ljudje v njih oglja, kovin in kdove česa še. Bog znaj, čemu jim je vse to. Vsenavzkriž sem prepeta z železnimi tračnicami, skozi največje gore so mi prevrtali luknje in preko rek so zgradili ogromne mostove. Po meni hodijo, kakor bi bila prav zaradi njih ustvarjena, in pravijo, da so mi gospodarji.“

„To pač ni nikakšna čast za tebe. Pa se otreši vsiljivcev.“

„Bi že. Poizkusila sem že toinono, a pomagalo ni kaj prida. Z žarečo lavo sem požgala bogata človeška selišča, sem razburkala morje, da je vse-okrog poplavelo naselbine in pomorilo tisoče ljudi, s potresom sem v prah razdrobila velika mesta, ki so si jih s trudom postavili v stoletjih ...“

„No, in ni izdalo?“ jo prekine komet.

„O, da. Pa samo za hip. Zdi se, da je že preveč človeške gomazni. Prej bi jih bila morala zatreti, ko so bili še majhni po številu in manj premeteni. Če danes pokopljem ali potopim nekoliko tisoč mož in mislim, da gladu poginejo njihove družine, vidim, da zbirajo prispevke vsi drugi, ki jih ni potipala usoda, da pomorejo nesrečnikom. In tem se bolje godi nego kdaj poprej. Množijo se in rastejo in v nekoliko letih je pozabljeno vse. Pomozi, če znaš!“

„Čudim se, a ne umem te.“

„Da, žalostna resnica je, kar ti pravim. Ljudem ne morem več do živega. Preiskali so me od tečaja do tečaja, in gotovo ni na meni prostorčka, ki bi bil še moj. Natanko jim je znana moja teža in velikost, popisali so me od kraja do konca, vse viharje, potrese in uime jim kar naprej povedo učene priprave na stenah. Pa mi povej, kaj naj ukrenem.“

„Tega ti ne vem svetovati, vem pa, da bi jaz ne trpela na sebi nesramnežev.“

„Oh, oh, le nikar si ne domišljaj preveč! Vtem, ko se pomenkujeva, so te že izteknili moji ljudje in pridno te opazujejo z velikanskimi daljnogledi. Natanko že poznajo tvojo pot in gotovo so ti že nadeli ime. Seveda imam med ljudmi tudi dosti plašljivcev in bedakov. Tem se tresejo hlače, in živo jim je prepričanje, da naznanjaš konec življenju.“

„Kakšni pa so bedaki?“

Vidi se, da ni ljubo zemlji takšno vprašanje. V zadregi si popravlja ledeno kapo in pravi: „Jako nepriličen mi je odgovor, ker še sama ne vem, kdo so pravzaprav bedaki. Vsepolno jih je, to vem, a težko jih je razbrati izmed pametnikov. Ljudski sodbi pa ni verjeti, ker vsak trdi o sebi, da je jako pameten, vsi drugi pa da so bedaki.“

„Hej, že vem! Recimo, da so vsi ljudje bedaki.“

„Nikakor ne!“ užaljeno odvrne zemlja, ki se ji ne zdi pošteno in spodobno, da bi taka-le zvezda kar tjavendan zabavljala ljudem. Skoraj žal ji je, da je tako odkrito govorila s tujko. Zato nadaljuje: „Le pustiva tak pogovor. Bahava nisem, a smelo trdim, da sem med zvezdami jako zani-

miva. Sam Jupiter me ne doseza v znamenitosti, pa tudi ne Venera, Mart ali kdorsibodi iz blesteče množice planetov, ki krožijo krog solнца. Neskončno globoka so moja morja, in nepregledno se raztezajo zeleni bukovi gozdovi — — —“

„Lepo govoriš, a jaz ne vidim krasot.“

„Oprosti. Povedala nisem, da me pokriva debela zračna odeja in da ti zastirajo pogled kope oblakov.“

„Vidim, da ti dela preglavico oklep, človek in navsezadnje še zrak. Prav smileš se mi.“

„To naj te ne moti, draga repatica. Majhen planet sem sicer in hodim svoja pota, a živo je v meni prepričanje, da sem središče svetov.“

„Teško že dihaš, prijateljica. Le sedi in se bahaj dalje.“

„Sedla da bi? Hej, potem bi bil takoj konec slavi. Slavna pa sem in ostanem. Ljudi nima nobena druga zvezda. — He! Hoj! Počakaj no! Kam tako lomastiš? Ali mi utečeš?“

„Pa z Bogom!“ ji izdaleka zakliče repatica.

„Oj, ostani vsaj še nikoliko let! Pogovoriva se še kaj. Ni prijetno, če mora kdo sam hoditi vedno isto pot. Strašna mi je misel, kako pusto bo zopet, ko bom sama s prismuknjeno luno.“

„Le srečno hodita.“

„Ostani, ostani!“

„Hiteti moram in dovolj mi je tvoje samohvale.“

„Kdaj se povrneš?“

„V tristo letih.“ Boljinbolj se oddaljuje tujka, in žalostno zre zemlja za njo. Zato jo podraži luna: „Prav všeč mi je taka-le zvezda. Vsa drugačna je kakor kakšen nadut planet.“

„Da, da, skoraj tako lepa je bila kot ti,“ odvrne zemlja.

A tistega dne je imela luna polno lice, dobre volje je bila in ni se ji hotelo prepira.

*

Čez tristo let . . .

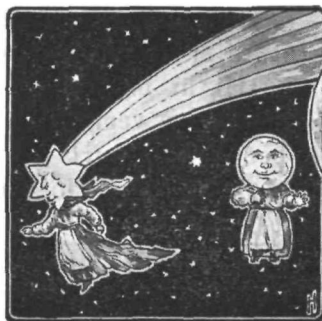
V neizmernem hrepenenju in v ženski radovednosti je zemlja nestrpno pričakovala onega trenutka.

Na zemlji so pa stali učenjaki ob svojih daljnovidih in so pričakovali, da zazro nenavadno lepo in veličastno prikazen. Globoko v blazine zariti so čakali bedaki, da jih objame smrt, ali so pa blodili v temi, popivali in uganjali budalosti, da so bili bolj norci kot ljudje.

V dalji zablesti zlata meglica.

„Repatica, repatica!“ zakriči nekdo, ki je z visokega stolpa prvi zazrl meglico.

„Komet, komet!“ se vzradosti luna.

„Ah, tujka prihaja!“ vzklikne zemlja. „Hiti, hiti, draga dušica, da poveš!“ In repatica hiti. Izdaleka se ji klanja in jo pozdravlja zemlja:

„Pozdravljena, znanka! Dobrodošla, prijateljica! Oj, kako sem srečna, ko te zopet gledam.“

Repatica molči.

Ponovno jo pozdravlja zemlja, a ne dobi odgovora. „Ali ji je primrznil jezik? Ali je ponosnejša?“

„Zapazila te še ni,“ hudobno pripomni luna. „Premajhna si in pre-neznatna.“

„Jezik za zobmi, zgaga, pa glej, da ne zaostaneš! Repatica! Komet! Ti šment!“

Zaman kliče zemlja in skrbi jo, da bi ji izpred nosa ne ušla tujka, preden bi se dalo z njo kaj govoriti.

„Hej, sestra! Ali me ne poznaš več? Tvoja znanka sem, zemlja. Veš, takrat pred tristo leti. — Spominjaj se! Od tedaj si preletela mnogo milijonov kilometrov. Daj, povej, si li videla kje zvezdo, meni enako?“

„Phe! se zaničljivo odzove repatica.

„Povej, povej,“ zaprosi zemlja. „Prav vesela sem, da nisi izgubila glasu. No, pa povej, si li videla kje morja, kakršna imam jaz? In gozdove?“

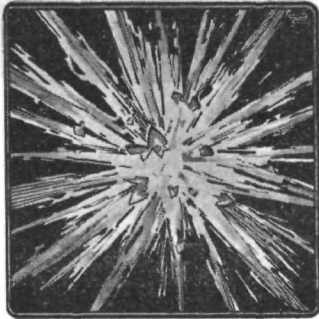
„Ha, ha, ha!“ se reži tujka.

Ali si videla kje ljudi, kaj?“

„Hi, hi, hi!“

„Res ne vem, čemu se režiš. Ali imajo drugod ljudi? Ali imajo celo — bedake? Govori!“

„He, he, he! Ho, ho, ho!“ Razposajeno se grohoče repatica, in pri tej priči prične pokati vsavprek. Z grozo vidi zemlja, da švigajo plameni na desno in na levo in da padajo tuji nanjo v obliki žarečega kamenja.

A hitro je končan grozotni prizor, in prazno je vseмирje. Tujka je izginila brez sledu.

„Same nadutosti se je razletela,“ izpregovori zemlja, ko se ji poleže prvi strah. „Žal, da mi ni vsaj povedala kaj s potovanja.“

„Ha, ha,“ se ji roga luna, „kajne, skoraj bi bila zvedela zanimivih novic, a ukanilo te je.“

„Jezik za zobmi, spak spačeni, in glej, da ne zaostaneš, prifrknjeni trabant! Pazi na čas! Vtem, ko zapplešem enkrat okrog solнца, me moraš obkrožiti trinajstkrat, da veš! Sicer se ljudem zmeša koledar.“

A luna ima poln obraz in poredno se posmehuje razjarjeni mamičji zemlji.

F. PALNÁK :

Štorklja.

I.

eseni je bilo, ko je prišel Jožek k svojemu stricu. Doma je bilo dosti ustec, pa malo tega, kar bi se dalo vanje, pri stricu pa je bilo ravno narobe. Samo Franček je skakal in tekal po hiši in okolo nje, jesti pa je bilo dosti. In zato je prišel pomagat še Jožek, da bi miške ne imele preveč zabele in bi snet ne požrla preveč žita. Jeseni je bilo to.

Ko je prišel k hiši, ga je najbolj zanimalo veliko kolo zgóraj na strehi nad skednjem. Čemu to? Kolo na strehi! Nihče ni imel kaj takega v domači vasi, še celo pri fari ni videl kaj takega — tu pa je bogati stric, ki ima vsega, še celo na strehi kolo. Oj, čudo, čudo! Vpraševal je Frančka — ali Franček - malček je vtaknil prst v usta, ga pogledal zvesto in dejal: „Kolo? Da, kolo je za štorkljo!“ Tu imaš novo uganko: Kaj je štorklja? Ptič. Kje je? Ne ve. Da bi vprašal strica? Ko pa je stric tako sam zase; hodi po dvorišču, pa zmerja mladega hlapca; stopi v hlev, pa rentaći nad deklo. Kdo bi ga vpraševal? Ali teto, ki nima nikdar časa? Vprašal je neke nedelje starega Janeza, hlapca; pa kaj je zvedel: da je kolo res za štorkljo, da je štorklja ptič in da naj čaka pomladi, jo bo že videl.

To je zvedel Jožek in čakal je željno pomladi.

Pa med zimo je zvedel le še nekaj novega. Njegova radovednost je bila velika, in ker mu je odgovoril hlapec Janez že enkrat, se je obrnil še enkrat z zaupanjem do njega. In tedaj je pravil hlapec: „Štorklja, to je ptič, ki prinaša otroke iz Drave. Pa če otrok zaspi v gozdu, je hitro štorklja zraven, da ga varuje pred kačami. Seveda ne vsakega; le tistega, ki je priden in ima rad starše. Štorklja je le navidez takrat, pravzaprav pa je to angel varuh.“

Čuden, čuden ptič!

Kje da je zdaj?

„Tam daleč notri za morjem, v vročih deželah; pri nas ji je pozimi premrzlo, pa tudi živeti ne bi mogla, ker ni ne rib, ne žab, ne črvov, ki vse jih ima najrajša.“

Pa zakaj je pravzaprav kolo?

„To boš že bolj natanko videl. Zdaj ti povem še kar to, da jo imamo pri hiši radi, ker v hišo, ki na nji gnezdi štorklja, ne trešči, in tudi druge nesreče in nevarnosti ne pridejo nad njo. Zdaj pa pojdi — jaz imam opravka v hlevu.“

To je še zvedel Jožek in še težje je čakal pomladi.

II.

Topleji in topleji so bili žarki, ki jih je pošiljalo solnce na zemljo. Že so ginile snežne odeje s prostranega polja, vsepovsod so žuboreli stu-

denčki po jarkih tako veselo in lahko, kakor skače malček na vse zgodaj, ko ga je nakrmila dobra mamica. Po lokah so že cingljali zvončki in trobile trobentice, in že so prikazovali prvi žužki svoje kovinaste obleke, in prvi metuljčki-citrončki so si dali zlatiti svoja rumena krilca od solnčnih žarkov.

Na vasi pa so se zbirali otročaji; vsa dečad je čakala nekoga in dan-nadan so se vračali, ne da bi dočakali.

Nekoč, tako-le v prvi polovici sušča je bilo, ko so za Dravo plezale po vrbi mačice v svojih sivih žametnih in rumenih prašnih kužuščkih, pa se je hipoma začulo:

Roda, roda, roda!
Štrk, štrk, štrk!
Zlati stric brez brk,
daj nam zlata, zlata!

Visoko zgoraj v zraku pa je krožila velika postava z dolgim vratom in še daljšimi suhimi nogami ter se je počasi spuščala v lepih krogih vedno nižeinnižje prav nad streho bogatega Joškovega strica. Široko razkoračen je že stal bosonogi Jožek na dvorišču, levo roko v hlačnem žepu, desni kazalec pa v ustih, ki jih je pozabil zapreti in gledal ta čudež . . . Štrk, štrk, štrk! To je štoklja? Letel je, letel Jožek naravnost na njivo, kjer je vedel, da orje hlapec Janez, da mu oznani veselo novico.

„Janez, Janez! — Štoklja, štoklja — štrk, štrk! Je že tu! Je že tu!“ je kričal kar ves brez sape.

„Že prav, že prav,“ mu odgovarja hlapec počasi, a to je on. Le pazi, čez par dni pride še o n a za njim.

Da bi imel Jožek koga, ki bi mu povedal, kateri o n in katera o n a! Ustvaril si je v svoji glavici tako-le sliko: O n je prišel, da vidi, kje bi bil čez leto, zdaj bo pa pisal n j i, naj pride za njim.

Štrk sicer ni pisal, a vendar je o n a tudi prišla, in zdaj je imel Jožek marsikaj opozovati.

III.

Komaj sta bila skupaj, je že bilo klepetanja zgoraj na strehi, da je bilo veselje. Stikala sta glavi skupaj in se pomenljivo pomenkovala. A ne dolgo! Priletet je zopet en o n, in jeli so se prepirati, da je bilo joj — Jožek je videl, da so se celo topli, kljuvali. Videti je bilo, kakor bi hotel novi prišlec stara prebivalca nagnati in se sam naseliti na velikem kolesu. In hlapec Janez je razlagal to vojno tako:

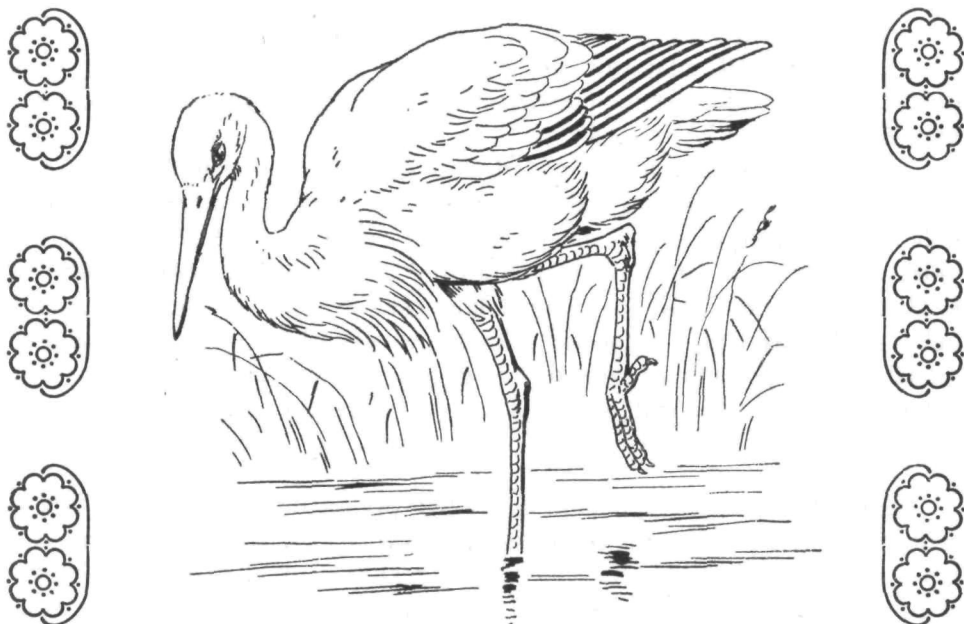
„Tisti, ki je prišel prvi, je stari o n; za njim je prišla stara o n a. Ta sta že lani tu stanovala in sta se hotela tudi letos naseliti na kolesu. Tretji je bil tudi o n, pa mladi; sin je bil starih in ker je bil lani s starima tukaj, misli, da bo tako tudi letos. A zmotil se je, kakor si videl; moral je odleteti. Ej, imajo vsako leto tako vojno na našem kolesu, ker malo je sosedov, ki bi nastavili tako lepo kolo. Časih so se že tako pretepavali, da je letelo perje od njih; ono lepo belo, ki so vanje oblečeni, in ona velika črna peresa, ki imajo z njimi obrobljene perutnice.“

Tako je pravil hlapec Janez — in on je moral vedeti, ker dolga je že vrsta let, ko je opazoval štoklje in rad jih je tudi imel; zato se je za-

nimal zanje. Večkrat je že tudi postavil dolgo lestvo in splezal ob nedeljah popoldne na streho in oddaleč pazil, kaj se godi na kolesu. Tudi letos je nameraval kaj takega in obljubil je Jošku, da ga vzame s seboj na streho...

Oj, kje je tisti čas!

No, sedaj je videl Jožek tudi lahko odspodaj gor, kaj se godi. Kolo je bilo videti prazno, pa menda ni bilo. Tam kje na sredi so morale ležati velike veje, ker kmalu sta jih spravila premagalca, stara on in ona, v red ali, kakor se je zdelo Jošku, bolj v nered, ker ni bilo prav nič zloženo. Pa sta odletavala in priletavala in prinašala: tu je vrgel eden vejico od leske, da so se majale leskove mačice v vetru, tam zopet se je držal hrastovega ocepka suh list iz lanskega leta; zdaj je prinesel eden trave, bičevja, drugi

zopet mahu — glej ga, tam na smetišče je zletel! Že nese veliko cunjo s sabo na kolo, oni pa vleče kos papirja. In tako znašata, kadar pa prideta zgoraj skupaj, klepetata in klepetata, da je kaj!

Halo, kaj pa to? Že zopet je tretji tukaj! Zdaj pa je prišel, kakor je videti, z drugim namenom: krast je prišel! Pa ni se mu sponeslo! Nič več ne odletavata obadva naenkrat vedno stoji po eden na nastlanem kolesu, kadar ni drugega, in tatov ni več blizu.

Več dni zapovrstjo ni bilo opaziti nič novega in nič posebnega pri novih stanovalcih na kolesu. Tudi ni utegnil Jožek dosti gledati, trebalo je vezati povosmo za oljčno nedeljo; prišel je Veliki teden z molitvami in božjim grobom; čakale so skrivnosti zvonov, ki so odromali v Rim. Vstajenje je bilo in blagoslov — pisanke je dobivala deca in jih sekala — hej, toliko lepega in toliko dobrega, pa bi mislil tak malček, ki čuti najbolj z želodčkom, na belopernate velikane zgoraj na kolesu?

Na Belo nedeljo pa so bile za letos pospravljene v večnost prav zadnje pisanke; tedaj ogovori Joška stari hlapec Janez:

„Ali si že videl, kaj se godi z našima štrkoma?“

Debelo je pogledal Jožek. En ptič je sedel nepremično, drugi pa je poletaval pa prinaša v dolgem rdečem kljunu zdaj žabo, ki je molela vse štiri od sebe, zdaj dolgega deževnika, da je bilo videti, kot bi zrasli žalostno dol viseči brki koncem kljuna; zdaj je bila zopet riba, ki je molela svoj rep iz te nespodobne dolžine — odletaval in priletaval je in vedno donašal . . .

Debelo je gledal Jožek. Hlapec Janez pa mu je razkladal:

„Viš, tista, ki sedi, je ona. Vali. Saj veš, kaj je to? Saj si videl to pri koklji?“

Jožek je videl.

„Dobro; vidiš, zdaj vali tudi štoklja — in z jajc ne sme, da se ne ohlade. Ker pa mora jesti, ji pa nosi on žab, črvov in rib. To bo zdaj kake štiri tedne tako; le pazi!“

In zvesto je pazil Jožek in gledal časih nepremično izpred hiše njega, ki je prinašal hrane ali pa stal na eni nogi na kolesu, vrat malo skrčen in glavo pokonci, kljun naprej, pa je klepetal, venomer je klepetal kakor klepetec . . . Ali pa je kazal svojo spretnost v hoji in je klepetaje stopical po strešnem slemenu . . . Kakor bi imel kdovekoliko povedati, je pravil, da je delal kratek čas nji — menda; tako se je vsaj zdelo Jošku. Gledal je in gledal gor — pa mu ni bilo nič dolg čas, ker se mu je zdelo, da še ni videl nikdar kaj tako kratkočasnega kot je ta klepetavi štrk.

IV.

Izkazal se je letos majnik s svojimi prvimi dnevi! Lepi so bili in jasni, in noben oblaček ni motil vedre modrine na čistem nebu. Pa kako toplo je bilo! Dedek, ki se je upal drugekrat v tem času le v suknji malo pred hišo na klopco, je sedel letos kar ogrnjen, pa si je tlačil pravkar v svojega čuka tobaka, ki mu ga je prinesel Jožek. Ta je bil že zopet pozabil na svoje štoklje in zadnje dni mu je bilo že zopet predolgo vedno gledanje donašanja žab in žabic in tistih žalostnih brk iz črvov tam na koncu kljuna štrkovega. Zdaj pa, prav ko si je dedek užigal svojo pipico, vidi — o, čudo!

„Dedek, kje pa je Janez?“

„Kaj? Toplo je, toplo.“ Dedek je že oglušil od starosti.

Bežal je Jožek — bosopetec, kar so ga nesle noge, in pribežal k Janezu, ki je imel opraviti na njivi.

„Janez, ona je vstala.“

„Bo že, bo! Jutri bo ravno štiri tedne, odkar sem ti rekel, da vali. Le pojdi domov, pa glej, kaj bo.“

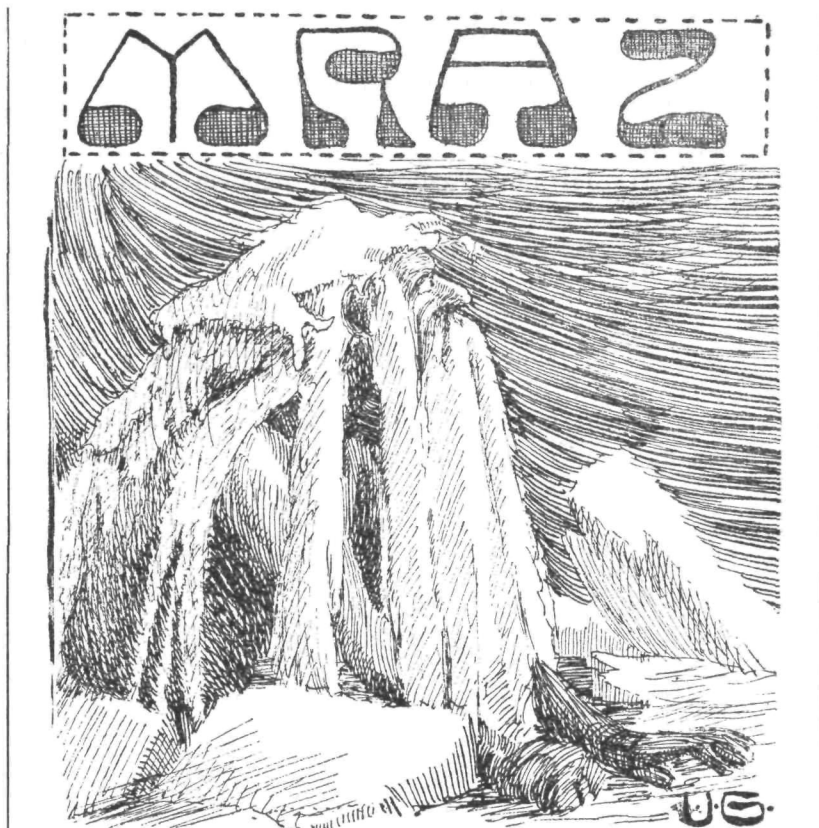
In je bežal domov in gledal. Splezal je na hišni pod, odkoder je že večkrat opazoval prebivalce kolesa, da bi bolje videl. In kaj je bilo: tenki, drobni kljunčki so moleli kvišku iz gnezda pa se odpirali. Stara dva pa

sta odletavala, zdaj eden zdaj drugi in prinašala žab, kač, rib in drugih takih štokljinih sladkarij. Še celo vode sta vlivala v odprte kljunčke — tako se je vsaj Jošku zdelo. Gledal je, gledal, in kdo ve, kaj bi dal, da bi mogel zdaj-le blizu, čudo blizu in bi videl, koliko je tistih mladih rdečih kljunčkov. Pa kdo ve, če bi bilo varno? Le po eden od starih je odletaval vedno, drugi pa je stal ter klepetal in klepetal . . . Mačka pleza tam po slemenu — jo vidiš staro, kako je huda? Ne bi bilo varno.

To mu je potrdil drugi dan v nedeljo tudi stari hlapec Janez, ki mu je Jožek pripovedoval, kaj je vse videl. A potolažil ga je in mu obljubil, da ga vzame enkrat s seboj, ko bodo mladiči že imeli perje in bodo že sami jedli. Zdaj so še tako slabi, da jih morata stara dva pitati in zato sta zdaj najbolj huda, ko so še tako negodni.

In Jožek je čakal, gledal skozi lino na podu pa odspodaj gor. — In kdo ve, če ne bi hlapec Janez pozabil, če bi se nekaj ne pripetilo.

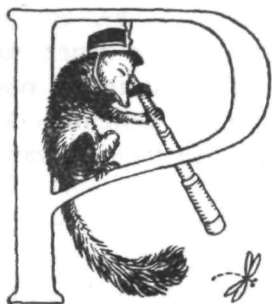
Deček je trdil venomer, da je vročina za ta čas prehuda, da bodo prišle zgodnje nevihte. Nihče ni dedku pritrjeval, nihče odgovarjal — saj če pride nevihta, je ne bodo ustavili, pa če jim pove še deset dedkov, da pride. In izkazalo se je, da je trdil dedek čisto prav. (Konec.)

MILAN DOLINAR:

Gosli, bas in cimbal.

Ciganska pravljica.

ripovedujejo, da so nekoč šli trije cigani v svet — poizkusit svojo srečo.

Prvi je imel svojo sestrico s seboj. Ta je pela povsod, kamor sta prišla. Za svoje petje je prejemale dobro plačilo, ker je pela tako lepo in sladko, kakor ljudje še niso slišali. Toda sestrica je ciganu umrla, in ubogi cigan se je povrnil k svojcem.

Drugi cigan je imel močan možki glas; romal je po svetu, pel žalostne pesmi in je spravljal bogata darila. Ker se mu je dobro godilo, je pil preveč vina, tako da mu je nekoč omagal glas. Ubožen in žalosten se je povrnil v svoj šotor.

Tretji je vodil svojo hčerko po svetu; plesala in pela je ter je žela obilo darov, ker je bila tako ljubka. Nekoč je pa ušla, ker je našla mladeniča, ki jo je vzel za ženo, in ni hotela več plesati in peti za svojega očeta. In tretji cigan se je tudi vrnil domov.

Doma so sedeli vsi irije skupaj in so tožili drug drugemu svoje gorje. In vsi trije so se posvetovali, kako bi zopet pridobili izgubljeno srečo.

Prvi je rekel: „Jaz imam leseno skrinjico in nanjo napnem strune. Nato poizkusim igrati.“

Drugi je rekel: „Jaz imam zabojo, nanj napnem strune in poizkusim igrati.“

Tretji je rekel: „Jaz imam desko in tudi jaz napnem strune nanjo in poizkusim igrati.“

In glej — kaj se je zgodilo?

Prvi je potegnil z lokom čez strune na skrinjici, in zapele so sladko kakor njegova mrtva sestrica.

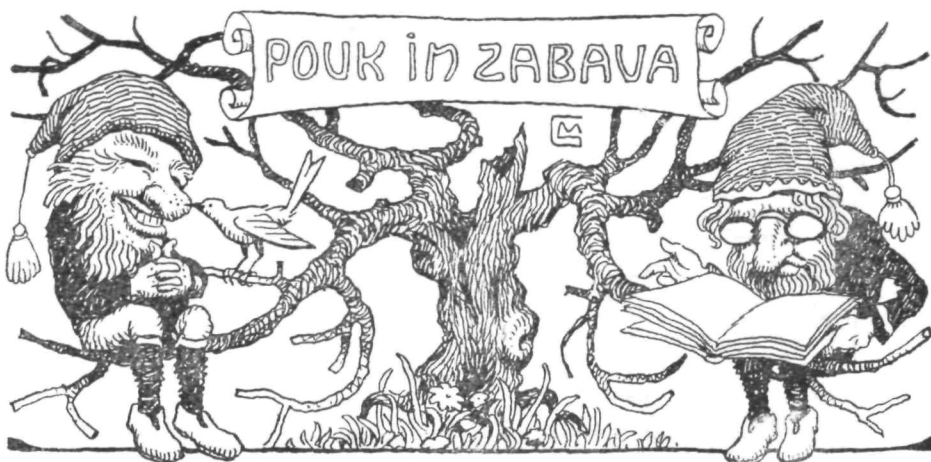
Iz zaboja je donelo, kakor da bi cigan sam peval z mogočnim glasom.

In iz strun na deščici je privrel mili glasek, kakor da bi pela hčerka.

Kaj so storili sedaj cigani?

Ostali so skupaj, potovali po svetu in so igrali gosli, bas in cimbal in za svoje igranje so dobivali bogate darove.

Na ledu.

Besede zložil *Anton Funtek*.

Uglasbil *Iv. Kiferle*

Živahno.

Sneg po-kri - va vse po re - du: po - lje, vrt in gaj; mi pa dr - sa -
 Pa - sti res na sko - rji tr - di ni pri - je - tno baš, a ni - ka - ri
 A - ko res ne - sre - ča ho - če, da se kdo zva - li, sram ga bo - di,

mo po le - du, da je kaj. Do - li, go - ri ka - kor ve - ter, Vi - dek, Blaž, An -
 se ne sr - di, Vi - dek naš! Pr - vič ne in za - dnjič tu - di men - da ni - si
 kdor se jo - če in kri - či . . . Hej, ka - ko v u - še - sa re - že, to - da nam je

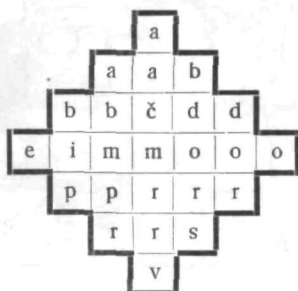

drej, Jo - že, Ton - če, z Min - ko Pe - ter, vsi ju - hej, ju - hej!
 sel, nič na tleh se nam ne mu - di, saj si cel, si cel!
 všeč! Ko - gar ze - be, pa naj le - že spat za peč, za peč.

Demant iz zemljepisa.

Priobčila *M. J*

Besede značijo:

1. Soglasnik,
2. reko v Italiji,
3. mesto v Istri,
5. reko v Bosni,
6. vas na Gorenjskem,
7. soglasnik.

Po sredi dol in z leve na desno čitaj ime mesta na Slovenskem.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev rebusa v prvi številki.

Godba.

Prav so ga rešili: Zidar Milovan, učenec II. razreda v Lembergu; Tatjana Horvat, učenka III. razreda v Ptuju; Stanko Rošker, učenec II. razreda v Loki pri Žusmu; Tončka Voršič, Anica Schmidlechner, Anica Herzog, Trezika Sršen, Minka in Slavka Zacherl, gojenke šolskih sester v Mariboru; Franc Zacherl, gimnazijec pri Sv. Pavlu na Koroškem; Lidija, Palmira in Otokar Straussgitl, učenke in učenec v Bovcu; Inka Pušenjak, učenka na Cvenu pri Ljutomeru; Ivica Pakiž, Rožica Miklavič, Anka Hočevar, Milka Uršič, Tilka Flajs, Valčič Valant, učenke meščanske šole in Anica Pavlič, učenka v trgovskem tečaju v zavodu v Šmihelu pri Rudolfovem; Marija Donža, Matilda Magdič, Alojzija Markovič, Marija Kardinar, Ivana Rožman, Rozalija Kosi, učenke V. razreda pri Sv. Križu na Murskem polju; Ciril, Viktor in Angelica Porekar, učenci na Humu; Vlavko Porekar, učenec meščanske šole v Krškem; Mato Sever, gojenec vinarske šole sedaj na Humu; Anton Plavec, učenec na Humu; Išli Belle, učenec deške šole v Št. Juriju ob j. ž.

Jubilej poštних znamk in poštних nabiralnikov.

Preteklo je 70 let, odkar so pričeli prvič rabiti poštne znamke. Leta 1837. je angleški zavarovalni uradnik Rooland Hill izprožil v javnosti misel, naj bi uvedli za pisma enotno pristojbino, ne glede na to, kam je pismo namenjeno. Angleška poštna uprava se je izpočetka temu upirala, morala pa je končno ugoditi trgovcem, ki so najbolj silili na to, in v

zadnjih dneh leta 1840. je uvedla prve poštne znamke in poštne nabiralnike. Posledica te novosti je bila, da je pisemski promet nenadoma jako narastel, in poštna uprava je vkljub nižjani pristojbini imela večje dohodke. Polagoma so posnemale Angleško ostale države. V Avstriji so leta 1850. uvedli trojno pisemsko pristojbino in istočasno so začeli postavljati povsod poštne nabiralnike. Do tega časa pa so morali ljudje nositi pisma na pošto in čakati po več ur, da so jih mogli oddati.

Cenjeni gospod Doropoljski!

Ker vidim v „Zvončku“, da ste jako prijazni z mladino, si dovoljujem tudi jaz poslati Vam majhno pisemce. Doma sem pri Mali Nedelji na prijaznem griču, odkoder imam lep razgled po zeleni Štajerski. Sedaj hodim v meščansko šolo v Mariboru. V šoli se učimo samo nemški, a vkljub temu ne bom nikdar pozabil milega materinega jezika. Učenje me jako veseli. V prostih urah čitam rad „Zvonček“ ali Gregorčičeve poezije. Časih si zatamburam tudi kako pesem. Tudi moj brat Ciril se uči tamburati. Srčno Vas pozdravlja
 Slavko Senčar v Mariboru.

Odgovor:

Ljubi Slavko!

To je moška beseda! Nikoli ne pozabiš milega materinega jezika! Glej, tako si nam razodel, kako globoko so Ti vcepili v srce ljubezen do domovine. Te ljubezni ne ugasi nobena sovražna sila! Da, saj ravno Gregorčič tako veličastno poje o domovini, o vdovi tožni, zapuščeni. A Gregorčič kliče tudi na delo, zakaj „resnobi so dnovi“. Bodi vztrajen in priden ob učenju, da si kdaj priboriš dostojno mesto v človeški družbi. Izobražen, delaven, iskren rodoljub stopiš v vrste narodnih delavcev v slavo in korist naši slovenski domovini.

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Danes Vam pišem prvo pismo. Stanujem v Žalcu in obiskujem 5. razred II. odd. žalske ljudske šole. Star sem 11 let. Drugo leto me bodo dali starši v višje šole. Zato Vas prosim, svetujte mi, kam bi bilo bolje iti, v gimnazijo ali realko. S spoštovanjem

Josip Šteiner.

Odgovor:

Ljubi Josip!

Svetovati ni tako lahko, kakor morda misliš. Ako imaš več veselja do jezikov, potem

pojdi v gimnazijo, ako pa Te bolj veseli risanje, računstvo, prirodoslovje, pa pojdi v realko. Najboljši svet, ki Ti ga morem dati, je ta: Posvetuj se s svojim gospodom učiteljem. On najbolj pozna Tvojo nadarjenost in Tvoje zmožnosti, zato Ti bo tudi najlažje svetoval.

*

Velecnenjeni gospod Doropoljski!

Zopet bi se rada z Vami pogovorila. Povedati Vam imam jako važno novico. Še nekaj časa ostanem v Rudniku, potem se preselimo v Spodnjo Šiško. Tam bo pa bolj prijetno. Jaz bom obiskovala peti razred v Sp. Šiški. Sestri in brat bodo imeli krajšo pot v ljubljanske šole. Najtežje bom zapustila svoje součenke. Tri učenke so prinesle mojemu papa lepe šopke v spomin. Vsi otroci so takrat jokali. Kako mi bo v Šiški ugajalo, Vam pišem pozneje. Pridite nas obiskat, g. Doropoljski, torej v Šiško! Srčno Vas pozdravlja

Berta Petričeva.

Odgovor:

Ljuba Berta!

Solze otrok rudniške šole so najlepša priča, kako jim je bilo težko slovo od Tvojega očeta, kako radi so imeli svojega blagega učitelja. Pa tudi Ti si živela z njimi v prijateljstvu, kar mi dokazuje Tvoja izjava, da boš težko ostavila svoje součenke. Upam pa, da ostane med vami vsemi še vedno trdna vez prijateljstva, ljubezni in hvaležnosti.

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Zvedeli smo, da nas gospod učitelj zapusti in se preseli v Sp. Šiško in bo tam učil. Srečni bodo tisti otroci, ki bodo dobili tega gospoda učitelja. Mi smo žalostni, radi bi videli, da bi še ostal pri nas. Radovedni smo, kakšen bo novi gospod učitelj. Prosim Vas, pošiljajte nam še v nadalje mladinski list „Zvonček“ v

Rudnik. Star sem 12 let, hodim v 2. razred v višjo skupino. V šolo imam eno uro in pol. Srčno Vas pozdravlja

Alojzij Kastelic.

Odgovor:

Ljubi Alojzij!

Tudi Tvoje pismo je lep dokaz ljubezni, ki jo gojite do svojega učitelja. Tako radi ste ga imeli, a ni mogel ostati pri vas, ker ga kliče služba drugam. Tako težko življenje razdružuje tiste, ki bi lahko srečno živeli med seboj. Sporoči mi o priliki, ali še dobivate „Zvonček“.

*

Ljubi gospod Doropoljski!

Ker čitam vedno v Vašem kotičku, kako Vam otroci pišejo, zato Vam to-le pišem: V šolo hodim k sv. Jakobu v Ljubljani v šesti razred. Moj ata je učitelj. Jako rada berem lepe knjige. Ko „Zvonček“ preberem, dobim tudi druge knjige od ateta. Ravnokar sem prebrala knjigo „Trije rodovi“. Ta knjiga mi jako ugaja. Nikoli nisem mogla nehati. Kako lepo je pripovedovanje v tej povesti. Nikoli nisem še kaj tako lepega čitala. Želim Vam srečno novo leto!

Prav lepo Vas pozdravlja

Danica Skuljeva.

Odgovor:

Ljuba Danica!

Lepo je, da rada čitaš. S čitanjem se izobrazuješ in se učiš spoznavati lepoto svojega materinega jezika. Tako se Ti utrja ljubezen do domovine, in preverjen sem, da ostaneš vedno vrla Slovenka!

Spoštovani gospod Doropoljski!

Vaš odgovor v „Zvončku“ mi je naredil veliko veselje. Danes pa Vam hočem pisati pesemco, ki sem jo sestavila za veseli Božič. Željno bom pričakovala prihodnjega „Zvončka“, da vidim, sprejmete li mojo pesemco v svoj kotiček ali ne.

Veseli Božič.

Prišel bo Božič k nam veseli,
in angeli mu bodo peli.
Božično tam drevo stoji,
lepo na njem se vse blesti,
otroci, zdaj se veselimo
in k Bogu vsi lepo molimo.

Tam Jezus v jaslicah leži,
obraz se mu na smeh drži,
otroci, zdaj se veselimo
in k Bogu vsi lepo molimo!

Vljudno Vas pozdravlja

Mira Majdičeva v Kranju.

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

V XI. zvezku Kosijeve „Zabavne knjižice“ sem dobil lepo pesem „Oj, vi pastirski ognji“. Med čitanjem te pesemce mi je ta melodija šnila v glavo. Zapisal sem jo z očetovo pomočjo z notami. Veselilo bi me, če bi jo mogli za „Zvonček“ porabiti. Izkušal bom še drugim pesmam dobiti napeve Z odličnim spoštovanjem

Franček Zacherl,
učenc v Ljutomeru.

Oj, vi pastirski ognji!

Besede Framčanove.

Oj, vi pa - stir - ski o - gnji, plam - te - či po do - li - ni,
Ka - ko sem se pa - stir - ček nek - daj pri vas o - gre - val
Zdaj pri o - gnji - šču dru gem živ - lje - nje ži - jem sre - čno,

ko gle - dam vas, bu - de se mi pre - ra - do - stni spo - mi - ni.
in ra - do - sten za - vris - nil rad, da je ves log od - me - val.
a baj - ni čas nek - da - njih dni iz - gi - nil je za ve - čno!

